

پاسخ به پرسش‌های متداول درباره‌ی حوزه علمیه

حوزه علمیه خبگان يك شيراز

مقدمه:

یکی از نقطه‌های ضعف حوزه‌ی علمیه، ناتوانی در شناساندن خود به مردم است. و زمانی این ضعف برجسته‌تر می‌شود که با انقلاب مبارک اسلامی در سال ۱۳۵۷ امکان رسانه‌ای شدن حوزه به شکل چشم‌گیری افزایش یافته. یافتن چرایی این موضوع مجال دیگری می‌طلبد که در حوصله‌ی این نوشته نیست. برای روشن شدن هدف نوشتن، ذکر خاطره‌ای از نگارنده خالی از لطف نیست. برای پذیرش حوزه اطلاعیه پخش شده بود و شماره تماس هم شماره‌ی دختر ما بود. یکی از تماس‌ها از طرف جوانی بود که می‌پرسید: «اونجا چیه؟! «و بعد در توضیح می‌گفت:» من صدام خوبی برای مداحی و اینا! «و به خاطر هست سال‌ها قبل جوانی را که وقتی فهمید طلبه‌ام گفت مدتی طلبه بوده و رها کرده. علتش را که پرسیدم پاسخ داد: «فکر می‌کردم با حوزه رفتن سربازی ول میشه! بعد که دیدم خبری نیست ول کردم!» «و من هر بار بعد از این محاورات در خود فرو رفته‌م که چرا حوزه این قدر در شناساندن خود به مردم ناتوان است...»

نوشته‌ی پیش رو نتیجه‌ی یک دغدغه‌ی شخصی در پاسخ دادن به پرسش‌های معمول و متداول مردم عادی درباره‌ی حوزه است. همه‌ی آن چه ذکر خواهد شد مخصوص به افرادی خارج از فضای حوزه و طلبگی نیست و حقیقت این است که برخی از این پرسش‌ها، ابهامات افراد نزدیک به حوزه، خانواده‌ی طلاب، داوطلبان حوزه و حتا برخی از خود طلاب است که آسیب‌های فراوانی را به دنبال دارد. در متن پیش رو تلاش شده تا با بیانی ساده و به دور از پیچیدگی به پرسش‌هایی از این دست پاسخ داده شود. نگارنده از پرسش‌های آینده استقبال کرده و آماده توضیح بیشتر درباره متن حاضر و پاسخ به پرسش‌های جدید خواهد بود. امید این است که این نگاشته قدمی در شناساندن و رفع ابهام از فضای ناشناخته‌ی حوزه بردارد. هم‌چنین با توجه به آغاز ثبت نام حوزه‌های علمیه، می‌تواند چراغی برای داوطلبان ورود به حوزه نیز باشد.

۱. حوزه علمیه برادران و خواهران چه تفاوتی با هم دارند؟

پاسخ: حوزه علمیه برادران و حوزه علمیه خواهران دو مجموعه‌ی جدا از هم‌اند که مدیریت، قوانین و ساختار آموزشی متفاوتی از یک‌دیگر دارند. در این نوشتار منظور از اصطلاح «حوزه» علمیه‌ی برادران بلند مدت خواهد بود.

۲. تفاوت حوزه علمیه بلندمدت و کوتاه مدت چیست؟

پاسخ: حوزه علمیه برادران در دو شاخه‌ی «بلند مدت» و «کوتاه مدت» «یا» سفیران هدایت» اقدام به پذیرش و پرورش طلبه می‌دهد. سیاست کلی حوزه‌ی علمیه، پرورش طلبه به سمت اجتهاد و تفقه است. اما شاخه‌ی «سفیران هدایت» یک مجموعه‌ی نوپا در پاسخ به نیاز فراوان جامعه به مبلغ است. دوره‌ی تحصیلی و ساختار آموزشی و متون درسی این دو نوع با هم تفاوت فراوان دارد. آن‌چه در این نوشتار به اصطلاح «حوزه» یاد می‌شود، حوزه علمیه بلند مدت است اگر چه اشاره‌هایی نیز به سفیران هدایت خواهد شد.

۳. حوزه علمیه چیست؟!

پاسخ: شاید به نظر پرسش عجیبی باشد اما متأسفانه هستند کسانی که هنوز از ماهیت حوزه علمیه بی‌اطلاع‌اند. به عبارت دیگر: حوزه‌ی علمیه یک سازمان حکومتی مانند سپاه پاسداران است یا یک نهاد پژوهشی دولتی یا یک مرکز فرهنگی غیر دولتی یا چیز دیگری؟!

در پاسخ باید گفت: حوزه علمیه در اصل یک مجموعه‌ی علمی - آموزشی است. برای تقریب به ذهن از عنوان دانشگاه استفاده می‌کنیم. یک دانشگاه در مقاطع تحصیلی متفاوت (کاردانی تا دکترا) و به صورت پیوسته، رشته‌های تحصیلی در این دانشگاه از علوم انسانی بوده و به طور پیش فرض و با محوریت رشته‌ی «فقه و اصول» «به آموزش می‌پردازد. البته پیشینه و رسالت متعالی حوزه علمیه وجه افتراق اصلی این مجموعه با دیگر دانشگاه‌های موجود است. ذکر این نکته نیز ضروری است که شاکله‌ی حوزه، غیر دولتی و غیر خصوصی و به عنوان یک مجموعه‌ی مردمی با محوریت مرجعیت و عالمان دینی است.

۴. نظام آموزشی و مدرک‌دهی حوزه به چه شکلی است؟

پاسخ: حوزه‌ی علمیه تا امروز بر اساس شاکله‌ی سالی - واحدی فعالیت کرده است. (حوزه علمیه خواهران و سفیران هدایت برخلاف حوزه بلند مدت ترمی - واحدی هستند). هر سال تحصیلی در حوزه به طور پیش فرض یک «پایه» گفته می‌شود. گذراندن شش پایه‌ی نخست سطح یک و مدرک معادل کاردانی را به همراه دارد. سه پایه‌ی بعد از آن سطح دو و مدرک معادل کارشناسی، و پایه دهم به انضمام ارایه‌ی پایان‌نامه‌ی سطح سه، به مدرک معادل کارشناسی ارشد می‌انجامد. در اصطلاح به پایان این ۱۰ پایه که به طور معمول در ده سال گذرانده می‌شود پایان «سطح» گفته می‌شود و بعد از آن «خارج» خواهد بود که در پرسش‌های دیگر به معنای آن اشاره خواهد شد. هر طلبه با گذراندن ۴ سال درس خارج و ارایه‌ی رساله‌ی سطح ۴ موفق به دریافت مدرک دکترا می‌شود.

۵. معنای درس خارج چیست و چرا به آن خارج می‌گویند؟

پاسخ: در پایه‌های یک تا دهم، دروس مورد ارایه و کتاب‌های منبع، معین و مدون است. و نقش استاد و مدرس، تبیین‌کننده و شرح‌دهنده‌ی متن کتاب و نظر مولف کتاب است اگر چه به طبع کار علمی همواره با اشکال و ان‌قلت خواهد بود. اما در درس خارج، محوریت با استاد و آن علم مورد ارایه است. در واقع استادی که در این علم صاحب نظر است با بیان و تبیین فنی مطالب علمی که در کتب مختلف از عالمان دیگر بیان شده، و همچنین نقد و جرح نظریات مختلف، نظر نهایی خود را بیان می‌کند. این عنوان نیز بر همین اساس و با توجه به این که مطالب درسی، خارج از چارچوب کتاب خاصی بیان می‌شود انتخاب شده است.

۶. پذیرش حوزه در چه مقطع تحصیلی انجام می‌شود؟

پاسخ: حوزه‌ی علمیه به طور رسمی در سه مقطع تحصیلی سیکل (پایان دوره راهنمایی بنا بر ساختار قدیم و پایان پایه‌ی هشتم بنا بر ساختار جدید آموزش و پرورش)، دیپلم (پایان دوره دبیرستان) و دانشگاهی اقدام به پذیرش می‌کند. خود پذیرش مقطع دانشگاهی نیز شامل کاردانی، کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکترا است. همچنین دانشجویی که حد اقل ۳۰ واحد درسی را گذرانده باشد ملحق به مقطع دانشگاهی خواهد بود.

۷. پذیرش از مقاطع مختلف چه تفاوتی در تحصیل و مدرک و... ایجاد می‌کند؟

پاسخ: بنا بر قوانین فعلی در ساختار آموزشی حوزه علمیه، هیچ تفاوتی در متون درسی، مدت زمان تحصیل، مدرک و... بین طلاب پذیرش شده‌ی هر کدام از مقاطع نیست. در واقع این ساختار در اصل بر مبنای پذیرش سیکل بنا نهاده شده و اگر کسی در مقطع دیپلم یا دانشگاهی قصد ورود به حوزه را داشته باشد اقدام به تحصیل در رشته‌ی موازی نموده است. تنها تفاوت قانونی میان پذیرش در مقاطع مختلف، شرط سنی است که به آن اشاره خواهد شد.

۸. در چه سنی می‌شود طلبه شد؟

پاسخ: نکته‌ی نخست این که پذیرش در حوزه شرط سنی دارد. و این شرط سنی با توجه به «مقطع تحصیلی پذیرش» یا به عبارتی مدرک تحصیلی غیر حوزوی و «وضعیت نظام وظیفه» متفاوت است. سقف سن مجاز برای کسی که با مدرک سیکل و با معافیت تحصیلی داوطلب ورود به حوزه است ۱۸ سال و برای داوطلبی که دارای مدرک دکترا و کارت پایان خدمت است ۳۵ سال خواهد بود. و بقیه‌ی مقاطع در این میان شرط سنی خود را دارند. (تفصیل این مورد را در صفحه‌ی ۹ دفترچه پذیرش ۱۳۹۴-۹۵ ببینید)

۹. مراحل پذیرش در حوزه چگونه است؟

پاسخ: هر ساله در زمستان آغاز ثبت نام حوزه‌های علمیه آغاز می‌شود. داوطلب ورود به حوزه در این زمان با مراجعه به سایت معاونت آموزش حوزه‌های علمیه (www.howzeh.org) اقدام به ثبت نام می‌کند (ثبت نام تنها به صورت اینترنتی انجام

می‌گیرد و راه دیگری برای این کار وجود ندارد). آزمون ورودی حوزه علمیه در سه مقطع یاد شده متفاوت است اما در یک زمان برگزار می‌شود. (در پذیرش سال تحصیلی کنونی آزمون سیکل نظام قدیم با هشتم نظام جدید به شکل مجزا و در همان زمان برگزار خواهد شد). به طور معمول این آزمون در پایان سال تحصیلی برگزار می‌شود. (آزمون سال تحصیلی ۹۵-۱۳۹۴ در ۲۸ فروردین ۱۳۹۴ انجام خواهد شد). پس از اعلام اسامی قبول شدگان آزمون از طریق سایت معاونت آموزش، زمان مصاحبه‌ی حضوری اعلام خواهد شد که به طور معمول در تیر و مرداد ماه خواهد بود. در صورت موفقیت در مصاحبه، داوطلب به دوره‌ی اختبار و تثبیت فراخوانده خواهد شد و پس از موفقیت در امتحانات این دوره، با آغاز سال تحصیلی هم‌زمان با طلاب پایه‌های بالاتر در پایه‌ی یک حوزه مشغول به تحصیل خواهد شد. البته مراحل اداری رسمی شدن و صدور کد پرونده‌ی رسمی به طور معمول تا پایان سال به طول خواهد انجامید. به موضوع کمیسیون پذیرش در پرسش‌های بعد پرداخته خواهد شد.

۱۰. دوره‌ی «اختبار و تثبیت» چیست؟

پاسخ: داوطلبی که موفق به قبولی در آزمون ورودی و مصاحبه شده باشد در یک دوره‌ی یک ماهه به عنوان اختبار و تثبیت شرکت خواهد کرد. هدف اصلی برگزاری این دوره، محک خوردن داوطلب از نظر توان علمی و استعدادی و سنجش وضعیت اخلاقی اوست. از سوی دیگر فرصتی است برای داوطلب که با حوزه و فضای درسی و آموزشی آن بیشتر آشنا شده و فرصت تصمیم قطعی نسبت به ادامه یا انصراف از تحصیل در حوزه داشته باشد. در این دوره چند درس از دروس پایه یک آغاز می‌شود و در پایان دوره، امتحانی از متون تدریس شده انجام می‌گیرد که قبولی در این امتحان شرط پذیرش رسمی در حوزه خواهد بود. در کنار این دوسر، کلاس‌ها و برنامه‌های دیگری نیز در زمینه‌ی هویت‌طلبگی و اخلاق و مسایل تهذیبی در اختبار و تثبیت انجام می‌شود.

۱۱. کمیسیون پذیرش چیست؟

پاسخ: آن چه در پاسخ به پرسش ۹ آورده شد مراحل اصلی پذیرش در حوزه است که از زمستان سال قبل از ورود به حوزه و با ثبت نام آغاز می‌شود. اما اگر کسی به دلیل بی‌اطلاعی و یا دلیل دیگری موفق به ثبت نام از طریق سایت معاونت آموزش نشد و در آزمون ورودی نیز شرکت نکرد اما علاقه‌مند به حضور در حوزه بود می‌تواند در زمان مشخص شده برای مصاحبه به یکی از حوزه‌های علمیه مراجعه نماید. قانون این اجازه را به مدیر مدارس علمیه می‌دهد تا در صورتی که داوطلب بدون ثبت نام را در شرایط ویژه و مطلوبی بیابد (این شرایط در مصاحبه بررسی می‌شود) به شکل آزمایشی و موقت و در میان پذیرشی‌های جدید بپذیرد. در این شرایط قبولی امتحانات نیم‌سال نخست به منزله‌ی آزمون ورودی خواهد بود و بعد از آن اقدام به پذیرش رسمی و صدور کد خواهد شد. داوطلبان کمیسیونی از نظر شرایط پذیرش به طور معمول شرط معدل بالاتری دارند که هر ساله از سوی مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه سراسر کشور به حوزه‌های علمیه ابلاغ می‌شود.

۱۲. فارغ التحصیلی در حوزه چگونه است؟

پاسخ: همان طور که در پرسش‌های گذشته یاد شد، ساختار مدرک در حوزه از مقطع کاردانی تا دکترا و به صورت پیوسته است. یعنی برای ادامه‌ی تحصیل در مقطع بعد نیازی به آزمون ورودی نیست مگر برای حضور در مراکز تخصصی که در پرسش‌های بعد به آن اشاره خواهد شد. با این وصف در حوزه چیزی به عنوان فراغت از تحصیل نیست. هر طلبه پس از اتمام پایه ششم می‌تواند درس را به پایان برساند یا در مقاطع بعدی ادامه به تحصیل دهد اما پیش از اتمام پایه ششم عدم ادامه تحصیل به منزله‌ی انفصال از تحصیل در حوزه خواهد بود و بازگشت به حوزه مشروط به شرایط ویژه‌ای خواهد بود. در عین حال هر طلبه می‌تواند با رعایت شرایط به ادامه تحصیل تا پایان سطح چهارم ادامه دهد.

۱۳. شهریه چیست؟

می‌توان ساختار حوزه‌ی علمیه را قدیمی‌ترین یا دست کم یکی از قدیمی‌ترین ساختارهای آموزشی بورسیه در دنیا دانست.

یعنی در مقابل تحصیل هر فرد در این مجموعه نه تنها هزینه‌ای از فرد دریافت نمی‌شود، بلکه جهت کمک به معیشت او در طول زمان تحصیل، کمک هزینه‌ی تحصیلی نیز پرداخت می‌شود. علت اصلی این کار تمرکز طلاب در آموختن و فعالیت علمی است و این کمک هزینه که تامین‌کننده‌ی معیشت حداقلی است تا پایان زمان تحصیل و به وجود آمدن شرایط درآمد ادامه خواهد داشت. به این کمک هزینه که به صورت ماهیانه پرداخت می‌شود شهریه می‌گویند(شهر در عربی به معنای ماه است). در این‌جا لازم می‌دانم با توجه به حساسیتی که در این موضوع وجود دارد و گفته‌های متفاوتی که در این باره وجود دارد درباره‌ی میزان شهریه نیز نکته‌ای بنویسم.

میزان شهریه هر طلبه با توجه به مقطع تحصیل، حوزه تحصیل، متاهل یا مجرد بودن و شرایط دیگری متفاوت است. اما آن‌چه در حال حاضر به طلاب مبتدی(مقدمات) مجرد پرداخت می‌شود رقمی در حدود ۱۵۰ هزار تومان است.

۱۴. سکونت و تغذیه‌ی طلاب به چه گونه‌ای است؟

پاسخ: مبنای حوزه‌های علمیه بر تامین محل سکونت طلاب مجرد است. اما این شرایط بسته به شرایط موقعیت هر حوزه علمیه متفاوت است. معمول حوزه‌های علمیه خوابگاه طلاب مجرد را در نزدیکی محل درس قرار می‌دهد. خوابگاه طلاب که در اصطلاح «حجره» گفته می‌شود با توجه به تعداد طلاب هر حوزه و مساحت هر حجره پذیرای تعدادی از طلاب است. در بعضی از حوزه‌های علمیه با توجه به ظرفیت محدود حجره‌ها، شرایطی برای دریافت حجره تعیین می‌شود و یا محدودیتی برای سنوات سکونت در حجره لحاظ می‌شود. اما مسکن طلاب متاهل قانون قطعی و روشنی ندارد و از این جهت شرایط همه‌ی طلاب یک سان نیست. اما در قم به طلاب سطوح عالی متاهلی که صاحب منزل نباشند و دارای شرایط ویژه علمی، پژوهشی، تبلیغی و... باشند منازلی برای چند سال در اختیار گذاشته می‌شود و برای عموم طلاب در صورتی که منزلی از خود نداشته باشند کمک هزینه‌ای به جهت اجاره‌ی مسکن تعلق می‌گیرد.

تغذیه طلاب نیز در حوزه‌های مختلف متفاوت است. اما معمول حوزه‌های علمیه یک وعده‌ی اصلی غذا را برای طلاب خوابگاه‌های تامین می‌کنند که در مواردی ممکن است در مقابل تهیه فیش و دریافت هزینه‌ی جزئی باشد. اما در بعضی حوزه‌ها هر سه وعده‌ی غذایی در روزهای غیر تعطیل تامین می‌شود.

۱۵. منبع تامین شهریه و هزینه‌های دیگر حوزه کجاست؟

پاسخ: با توجه به آن‌چه نوشته شد و این که حوزه‌های علمیه به عنوان یک نهاد غیر دولتی فعالیت می‌کنند، محل تامین هزینه‌ها مورد پرسش خواهد بود. در پاسخ گفته می‌شود که اساس هزینه‌ها در حوزه که شامل شهریه و... است، به واسطه مراجع معظم تقلید و از محل وجوهات شرعی و سهم امام علیه السلام تامین می‌شود. اما بخشی از هزینه‌ی حوزه که به طور معمول صرف ابنیه، فعالیت‌های پژوهشی و... می‌شود از بودجه‌ی علمی، تحقیقاتی و فرهنگی دولت تامین می‌شود. در این‌جا یادآوری دو نکته لازم به نظر می‌رسد:

الف: حمایت مالی از حوزه‌های علمیه تنها در زمان جمهوری اسلامی نبوده و در زمان حکومت‌های پیش از این نیز چنین بوده. همان طور که امروز تعداد قابل توجهی از حوزه‌های علمیه در حکومت صفویه به بعد و با دستور حاکمان بنا می‌شده است.
ب: اتکای مالی به دولت‌ها از جانب حوزه‌های علمیه پذیرفته نیست. از این جهت مبنای کاهش تامین هزینه‌های حوزه از بودجه‌ی دولتی به شکل سالیانه است.

۱۶. طلبه‌ها از چه زمانی می‌توانند معمم شوند؟

پاسخ: بنا بر قوانین هر طلبه در پایان پایه‌ی پنجم و در صورت احراز شرایط و پس از گذر از آزمون‌های مربوطه می‌تواند ملبس شود.

۱۷. آیا عمامه گذاشتن برای طلبه‌ها اجباری است؟

پاسخ: خیر! از لحاظ قانونی اجباری به پوشیدن لباس روحانیت نیست. اگرچه از شرایط دریافت مدرک سطح سه، ارتقای شهریه به سطح سه و برخی از امکانات، تلبس است

پاسخ: خیر! از لحاظ قانونی اجباری به پوشیدن لباس روحانیت نیست. اگرچه از شرایط دریافت مدرک سطح سه، ارتقای شهریه به سطح سه و برخی از امکانات، تلبس است.

۱۸. به جز فقه و اصول چه رشته‌هایی در حوزه وجود دارد؟

پاسخ: اساس و بدنه‌ی عمومی حوزه به سمت رشته‌ی فقه و اصول است و از این جهت این رشته، رشته‌ی اصلی به حساب می‌آید. اما طلبه می‌تواند با رفتن به رشته‌های تخصصی به ادامه‌ی تحصیل بپردازد. این رشته‌ها عموم رشته‌های علوم انسانی بوده و دایره‌ی گسترده‌ای دارند. از این رشته‌ها می‌توان به رشته‌های تخصصی «فلسفه»، «کلام»، «حقوق و قضا»، «تفسیر قرآن کریم»، «تاریخ»، «علوم سیاسی»، «اقتصاد»، «علوم حدیث»، «روانشناسی»، «مشاوره» و موارد بسیار دیگری اشاره کرد که به شکل تخصصی و در شاخه‌های مختلف ارایه می‌شوند.

۱۹. از چه زمانی می‌توان رشته‌های تخصصی را شروع کرد؟

پاسخ: هر طلبه پس از پایان سطح یک و یا سطح دو می‌تواند در رشته‌های تخصصی موسسات حوزوی شرکت کند. البته بعضی از رشته‌ها یا موسسات، تنها در یکی از این دو مقطع اقدام به پذیرش می‌کنند. به عبارتی بعضی از رشته‌ها تنها در سطح ۲ و بعضی از رشته‌ها تنها در سطح ۳ اقدام به پذیرش می‌نمایند.

۲۰. تفاوت حوزه قم با حوزه‌های شهرستان‌ها در چیست؟

پاسخ: عموم حوزه‌های علمیه سراسر کشور در مجموعه‌ی «مرکز مدیریت حوزه‌های علمیه سراسر کشور» می‌گنجد که این مرکز در قم مستقر است. از این جهت در کلیات و قوانین و ساختار تفاوتی میان قم و شهرستان نیست. اما بعضی از حوزه‌های علمیه در شهرهای دیگر و به طور خاص حوزه‌های مشهد و اصفهان نظام جدایی دارند. از این جهت پذیرش و آغاز تحصیل در قم و بیشتر حوزه‌های شهرستان‌ها تفاوتی ندارد اما برای انتقال از شهرستان‌ها به قم یا توجه به ازدحام طلاب و سیل تقاضا برای حضور در قم، شرایط ویژه‌ای لازم است. آن‌چه تفاوت اصلی بین قم و دیگر حوزه‌های کشور است، برکت معنوی ناشی از حضور کریمه‌ی اهل بیت سلام الله علیها و هم چنین مراجع معظم تقلید و عالمان بسیار است که قم را به کانونی برای حوزه‌های سراسر کشور تبدیل کرده است.

۲۱. وضعیت نظام وظیفه و سربازی طلاب چگونه است؟

پاسخ: طلاب نیز مانند همه‌ی افراد دیگر جامعه با رسیدن به سن قانونی مشمول خدمت وظیفه می‌گردند. و مانند افراد دیگری که مشغول به تحصیل اند و در صورت رعایت شرایط پیش رفت تحصیلی از «معافیت تحصیلی» بهره می‌برند. معافیت تحصیلی نیز تا زمانی که ادامه‌ی تحصیل و پیش رفت تحصیلی مورد تایید حوزه ادامه داشته باشد تمدید خواهد شد و پس از پایان تحصیلی طلبه به خدمت وظیفه اعزام خواهد شد. سربازی طلاب از نظر مدت تفاوتی با سربازی دیگران ندارد. مرحله‌ی آموزشی طبق قانون و در قم برگزار می‌شود. خود خدمت هم بنا به درخواست مراکز، نهادها و سازمان‌هایی که مجاز به جذب سرباز هستند به عنوان سرباز - طلبه صورت می‌گیرد.

۲۲. طلبه‌ها و روحانیون چه شغل‌هایی پیدا می‌کنند؟

پاسخ: هر طلبه بعد از تحصیل در حوزه مثل هر دانشجو در هر مرکز آموزشی دیگر می‌تواند به فعالیت به صورت استخدام یا قراردادی در مراکز دولتی یا غیر دولتی در بیاید و یا به فعالیت علمی، پژوهشی و... به صورت شخصی و بدون کارفرما رو بیاورد. سازمان‌ها و نهادهایی مانند نیروهای مسلح، قوه قضاییه و... بنا به نیاز و طبق قانون اقدام به استخدام رسمی یا قراردادی طلبه و روحانی می‌نمایند. دانشگاه‌های مختلف دولتی و غیر دولتی نیز با توجه به نیاز به مُدرّس از طلاب واجد شرایط جهت تدریس و عضویت در هیات علمی استفاده می‌نمایند. همچنین خود حوزه‌های علمیه برای تامین نیروی کادر و اساتید از میان طلاب افرادی را به کار می‌گیرند. از سوی دیگر طلبه می‌تواند شغل و مشغولیت خود را بر مبنای تدریس، تالیف کتاب، تحقیق و پژوهش و یا تبلیغ از طریق منبر و... قرار دهد.

پذیرش حوزه علمیه

نخبگان یک

مزایا:

استفاده از اساتید برجسته استان
فراهم نمودن شرایط تدریس
آموزش پژوهش محور
کوتاه شدن دوره تحصیل
برگزاری مکالمه عربی و انگلیسی

پذیرش از ممتازین مقاطع سیکل و دیپلم
جهت ثبت نام و کسب اطلاعات بیشتر
تا ۱۵ فروردین ماه به آدرس زیر مراجعه کنید:
nokhbegan1.blog.ir
شماره تماس ۰۷۱۱-۶۵۰۶۱۰۴
و ۰۷۱۱-۶۵۰۵۴۷۹